

Тетяна Володимирівна Потапчук
Ольга Миколаївна Черсак
Жанна Йосипівна Зваричук

Пісня як засіб патріотичного виховання здобувачів закладів вищої освіти

УДК 37.034:398.8

DOI <https://doi.org/10.24195/artstudies.2024-3.6>

Тетяна Володимирівна Потапчук
доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри теорії та методики
дошкільної і спеціальної освіти
Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника
ORCID: 0000-0003-1680-6976
Researcher-ID: AAE-6408-2022

Ольга Миколаївна Черсак
заслужена артистка України,
доцент кафедри методики музичного
виховання та диригування
Навчально-наукового Інституту мистецтв
Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника
ORCID: 0000-0002-5712-7841

Жанна Йосипівна Зваричук
кандидат мистецтвознавства, доцент,
доцент кафедри методики музичного
виховання та диригування
Навчально-наукового Інституту мистецтв
Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника
ORCID: 0000-0003-2552-7549

У статті зазначено, що народна пісня є дієвим засобом у формуванні морально-духовних цінностей та патріотичних якостей молоді, позаяк у піснях широко представлено позитивне ставлення українського народу до найкращих рис характеру та моральних якостей особистості, засуджується увесь негатив, що є в людині. У піснях знайшли своє відображення почуття честі, усвідомлення людської гідності, потреба шанувати інших людей, високо цінувати людські чесноти, виявляти оптимізм, мужність, на що потрібно звернути увагу в освітньому процесі.

Використання пісень у навчальних програмах, культурних заходах та позааудиторній роботі активно формуватиме у студентської молоді патріотичні почуття, сприятиме розвитку їхніх особистісних якостей та соціальної активності.

Розглянуто виховний компонент музичної та патріотичної освіти, який завжди викликав інтерес як у класиків педагогіки, так і у сучасних дослідників. Автори підкреслюють, що музичне мистецтво є важливим елементом у формуванні особистості, здатним відображати національні цінності, культуру та історичні традиції. Вивчення музичних творів та впровадження їх у освітній процес сприяє розвитку патріотичних почуттів та зміцненню ідентичності, що робить цю тему особливо актуальною в умовах сучасного суспільства.

Проаналізовано роль пісні як важливого складника патріотичного виховання здобувачів закладів вищої освіти, підкреслено значення у формуванні національної свідомості майбутніх захисників Вітчизни. Зазначено, що за умови вмілого педагогічного використання пісня відкриває неоціненні можливості для поліпшення та збагачення освітнього процесу. Автори вказують на необхідність активізації методичного забезпечення, включаючи розробку методичних рекомендацій, а також аудіо- та відеоматеріалів для ефективного впровадження пісенного контенту у виховну практику. Значення патріотичного, духовно-естетичного виховання у сучасному суспільстві зростає, тому проблема патріотичного виховання залишатиметься в центрі уваги науковців. У подальшій роботі заплановано використання авторської пісні як одного з ефективних засобів патріотичного виховання, що сприятиме формуванню активної громадянської позиції серед студентської молоді.

Ключові слова: народна пісня, фольклор, музичне мистецтво, патріотичне виховання, морально-духовні цінності, здобувачі закладів вищої освіти.

Постановка проблеми. Українська пісня – невід’ємна частина нашої культури та духовності, що проникає у свідомість кожного, хто її чув. Ця музична спадщина стає справжнім джерелом натхнення для митців усіх часів. Чи є хоча б один художник, письменник чи композитор, який не знайшов у безмежних мелодіях української пісні власний голос? (Довженко, 1960, с. 22).

Кожна нота, кожне слово несе у собі глибокі емоції, які з’єднують покоління. Вони нагадують нам про наші найтепліші спогади: безтурботне дитинство, коли бабусі співали колискові, допомагаючи заснути під звуки неживої, але такої суворо ніжної музики. Вони несуть у собі дух юності, коли перше кохання розцвітає, а серце наповнюється надією та романтикою.

Ці пісні – це не просто музичні твори, це справжні скарби, які втілюють у собі всю красу та глибину людських почуттів. Вони закликають нас заглиблюватись у свої думки, прагнення та емоції, відчувати свою приналежність до роду, до культури, до землі.

Яку силу має українська пісня! Вона вабить, знімає внутрішню напругу та знову розкриває в нас найкращі риси – мужність, ніжність, красу. Яка мати не навчила своїх дітей цих пісень, які, як легкі пір’їни, супроводжують нас на шляху життя? Яка весна не приносила радості, надії й кохання на своїх ніжних крилах, коли молоді серця рвалися вгору, прагнучи нових відчуттів та переживань?

Українська пісня – це не лише частина нашої культури, але й магічний зв’язок з нашими пращурами, які залишили нам у спадок ці музичні шедеври. Вони живуть у нашій пам’яті, відчуттях і мріях, роблячи нас справжніми українцями.

Досліджуючи педагогічний потенціал української пісенної творчості, слід зазначити, що вчений-музикознавець Дж. Брязул (Breazul, 1941) у своїй науковій праці «Патріум Кармен» виділяє три основні функції фольклору: навчальну, розвивальну та виховну.

Навчальна функція української пісенної творчості полягає в ефективному збереженні

та передачі інформації про обряди, звичаї, традиції та історію рідного краю. Пісні виступають важливим інструментом для засвоєння національної та духовної культури, а також для формування морально-етичних норм і принципів, що є основою світогляду молодого покоління.

Розвивальна функція пісенності дає можливість підвищення пізнавальної та творчої активності слухачів. Вона сприяє емоційній чутливості, задовольняє естетичні потреби та формує смакові вподобання, заохочуючи до самовдосконалення і загального розвитку особистості. Пісня стає катализатором для творчих проявів, відкриваючи нові горизонти для здійснення культурних задумів.

Виховна функція фольклору спрямована на формування цілісного світогляду, який ґрунтується на дотриманні усталених моральних і правових норм, а також політичних і релігійних традицій. Це сприяє вихованню молодого покоління в дусі національної єдності, допомагаючи зміцнити духовний зв'язок між поколіннями.

Так, українська пісенна творчість виконує важливу роль у навчанні, розвитку та вихованні, формуючи не лише культурну ідентичність, але й цінності, які передаються з покоління в покоління (Breazul, 1941, с. 10).

Використовуючи пісенну творчість, можна реалізувати цілісний підхід до виховання молоді, впливаючи на їхні емоції, та сприяти формуванню патріотичних почуттів і морально-духовних цінностей у здобувачів вищої освіти.

Аналіз актуальних досліджень. Отже, виховний компонент музичної та патріотичної освіти завжди привертав увагу як класиків педагогіки, так і сучасних дослідників. Музичне мистецтво виступає важливим елементом у формуванні особистості, зокрема через його здатність відображати національні цінності, культуру та історичні традиції.

Різні аспекти патріотичного виховання через музику досліджуються у працях багатьох українських учених, таких як Л. Масол, О. Олексюк, Г. Падалка, О. Ростовський та інших. Наприклад, Л. Масол (2006) у своїх дослідженнях підкреслює важливість музичного виховання у формуванні національної свідомості у молодого покоління, відзначаючи, що музика є потужним інструментом передавання любові до Батьківщини.

О. Олексюк (2006) фокусується на зв'язку між музичним мистецтвом та розвитком емоційної сфери дитини, стверджуючи, що музика допомагає формувати чуттєве сприйняття навколишньої дійсності, а також сприяє усвідомленню патріотичних почуттів.

Г. Падалка (1995) акцентує увагу на історичному контексті української музики, вказуючи на те, як фольклор та народні пісні відображають кращі риси української нації, сприяють розвитку національної ідентичності та гордості за свою країну.

О. Ростовський (2000) підкреслює важливість інтеграції патріотичних тем у навчальний процес, вважаючи, що вокальні та інструментальні твори можуть стати знаряддям виховання глибоких почуттів гордості та любові до Батьківщини.

З урахуванням цих підходів можемо стверджувати, що музична освіта має велике значення в патріотичному вихованні молоді. Вона не лише забезпечує естетичний розвиток, але й виховує почуття відповідальності за свою країну через глибоке усвідомлення національної культури. Завдяки музиці здобувачі можуть отримувати цінний досвід, який допомагає їм сформувати патріотичні почуття, розвиваючи бажання підтримувати і зберігати українські традиції для наступних поколінь. Таким чином, музика стає не лише мистецтвом, але й потужним засобом виховання свідомого та відповідального громадянина.

Теоретичною основою для організації патріотичного виховання в Україні є Конституція України та Концепція національно-патріотичного виховання студентської молоді, які визначають принципи, цілі та завдання цього важливого напрямку виховання. Проблема патріотичного виховання охоплює широкий спектр наукових досліджень та знайшла відображення в працях учених, таких як В. Кремень, Л. Сохань, І. Фролов та інші, які підкреслюють значущість національної ідентичності, історичної пам'яті та соціальної відповідальності.

Відзначимо також внесок психологів, які досліджували процеси формування особистісних рис патріотизму та емоційного сприйняття рідної країни. Їхні наукові праці допомагають глибше зрозуміти, як формуються патріотичні почуття у дітей та молоді, а також які психологічні механізми сприяють розвитку національної свідомості.

Наукові дослідження педагогів (О. Вишневського, О. Пометун, Л. Товченко), дозволяють практично сприймати теоретичні засади патріотичного виховання. Також варто зазначити роботу вчителів-дослідників (В. Ляха, О. Махно, Л. Московчук), які активно впроваджували патріотичні ідеї в освітній процес і позааудиторну діяльність.

Однак, незважаючи на значний обсяг наукових праць, проблематика патріотичного виховання, зокрема в патріотичній сфері, залишається не досить розкритою в освітній діяльності здобувачів вищої освіти засобами пісенної творчості. Патріотичне виховання, яке включає форму художнього сприйняття цінностей національного мистецтва та культури, відіграє ключову роль у зміцненні патріотичних почуттів.

Важливо підкреслити, що патріотичне виховання здобувачів вищої школи має включати різні форми діяльності: заняття мистецтвом, участь у культурних заходах, відвідування театрів, художніх вистав тощо. Це не лише сприяє розвитку естетичного смаку, але і сприяє формуванню у молоді

почуття гордості за власну культурну спадщину, що, своєю чергою, підсилює патріотичний складник виховання.

Для ефективного впровадження цих аспектів у практику навчання необхідно наставити наукові прагнення на більш активне теоретичне обґрунтування та практичне втілення естетичної компоненти в патріотичному вихованні. Адже гармонійна особистість, вихована на основах національних цінностей і естетичного сприйняття, здатна не лише любити свою країну, але й активно відстоювати її інтереси у світі.

Мета статті – теоретично представити виховний вплив пісні на патріотичні якості здобувачів вищої освіти.

Методологія дослідження – вивчення наукових та інформаційних джерел з проблеми дослідження, аналіз результатів.

Результати та їх обговорення. Патріотичне виховання здобувачів закладів вищої освіти набуває особливого значення у сучасному світі, де основним завданням є формування любові до Батьківщини. Як зазначають вчені, виховання патріотичних цінностей слід починати з раннього шкільного віку, коли у дітей відбувається становлення цінностей культури. Важливо, щоб у них формувалася гордість за свою країну, вірність Україні, а також любов до рідної землі, народу, традицій та звичаїв.

У процесі навчання, зокрема студентів у закладах вищої освіти, необхідно допомогти їм усвідомити свою роль як патріотичної частини багатой нації. Розкриття патріотизму серед здобувачів, особливо під час військової агресії, є одним із ключових завдань вищої школи. Пісенна творчість має особливість залучати студентів у різні види діяльності, які органічно влітаються в їхнє повсякденне життя. На заняттях музичного мистецтва патріотичні почуття здобувачів формуються на основі їхнього інтересу до найближчого оточення, яке вони спостерігають щодня.

Від покоління до покоління народ передає своїм нащадкам любов до рідного краю, повагу до історії, традицій та життєвого досвіду, а також духовну культуру нації. Важливо, щоб студентам прищеплювали високі моральні цінності, які властиві українському народу і знаходять своє відображення у фольклорі, зокрема у народних піснях.

Як зазначав Д. Кабалевський, прекрасне в мистецтві пробуджує у людини щирий інтерес до всього високого і морального, отже, можете бути впевненими, що вона завжди залишиться особистістю (Кабалевський, 1982). Відповідно, українська народна пісня є ефективним засобом у формуванні патріотичних почуттів у здобувачів вищої освіти. У текстах пісень відображено позитивне ставлення українського народу до найкращих рис та моральних якостей людської особистості, вод-

ночас засуджуючи негативні аспекти. Пісні втілюють такі почуття, як честь, свідомість, людська гідність, пошана до інших, високі моральні чесноти, оптимізм і мужність. Вкрай важливо відновити та впровадити в освітній процес кращі зразки пісенної творчості.

Процес залучення студентів до пісенного фольклору має забезпечити зв'язок навчального матеріалу з реальним життям та практикою, дозволяючи їм переживати твори народного мистецтва. Залучення студентів до народної пісні має сприяти збереженню і впровадженню зразків української народної пісні в освітній процес.

На нашу думку, українська народна пісенна творчість є досконалим засобом, що сприяє залученню людини до добра і досконалості, формуючи у неї любов до національної музики та захопленість її духовними скарбами. Д. Кабалевський підкреслював, що музика активно впливає на всі аспекти виховання та освіти, слугуючи потужним і незамінним інструментом для формування духовного світу особистості (Кабалевський, 1982, с. 189). О. Лисенко завжди прагнув, щоб «це мистецтво стало частиною життя вихованців і посіло важливе місце у їхній духовній діяльності» (Лисенко, 1967, с. 394). Наша українська пісня, виконана простою та щирою народною мовою, з чітко визначеною ідеєю і реальними художніми образами, здатна бути зрозумілою як дорослим, так і дітям.

П. Слободанюк (1995), аналізуючи різні аспекти української народної пісенності, стверджує, що пісня є дзеркалом особистості, відображенням душі народу. Якщо хочеш пізнати людину, запропонуй їй заспівати; якщо бажаєш зрозуміти її емоційний стан – послухай її пісню. Через пісню людина відкриває свою душу. Пісня стає самобутнім освідченням у коханні, на зразок: «Було ж тобі, дівчинонько, нас двох не кохати». Водночас пісня передає біль і розлуку, або може слугувати лікувальним засобом. Нагадаємо, що наші пращури лікували музикою й піснями душевні недуги, безсоння, безпліддя та навіть психічні розлади. Яскравими прикладами цього є духовна музика, особливо церковний спів.

Не можна не нагадати, що пісня стає формою передачі інформації про державні і національні події і взагалі соціального досвіду. Крім того, пісня, музика та марш можуть стати зброєю, надихаючи солдатів, зміцнюючи їхню мужність і хоробрість, а також формуючи патріотичні почуття (Слободанюк, 1995, с. 115–116).

Отже, можна стверджувати, що у вихованні здобувачів ЗВО велику роль займає українська пісня, що відіграє велике значення у вихованні людяності. В ній прославляються вчинки добрих молодців, захисників рідної землі, їхня самовідданість, незламність, рішучість, прагнення до волі.

У піснях проголошуються ідеї патріотизму, оспівуються ідеали свободи, честі, гідності, стверджується готовність до боротьби, непримиренність до рабства, в них втілений свободолюбивий дух українського народу. Оскільки аристократ духа органічно не може бути рабом, тому правдивому українцеві властива непереможна любов до волі й гаряча ненависть до рабства і неволі (Довженко, 1960). Пісенні твори розкривають такі морально-духовні цінності українського народу, як незалежність і любов до свободи, почуття власної гідності; потяг до добра і справедливості; повага до батька й матері; вірність друга та коханої; терпіння, ніжність і кохання; вчать звертати увагу на свої взаємини з іншими людьми.

Пісні возвеличують людину, її почуття, оспівують чисте кохання, прославляють жінку-матір. Такі пісні, як «Ой у полі три криниченьки», «За городом качки пливуть», «Грицю, Грицю до роботи», «Ой ти дівчино з горіха зерня» та багато інших вчать добра, правдивості, щиросердності, прищеплюють дітям розуміння того, що таке честь, совість, справедливість, вірність, порядність (Смоляк, 1998).

На прикладі ліричних пісень виховується чуйна людина, розкривається її душа, думки, почуття, переживання, весь її внутрішній світ. У ліричних піснях, як зазначав Ф. Колесса, «й через традиційний шаблон (прийняту форму) пробивається безпосередність, щирість і простота, а до того ще й ніжність виразу в передаванні настроїв та переживань» (Колесса, 1938, с. 102).

Вивчаючи народнопісенну творчість, особливо дитячий фольклор, у здобувачів вищої освіти формуються такі цінності, як доброта, чуйність, щирість, гуманність, правдивість, справедливість, милосердя, виховується дисциплінованість, товариськість, сміливість. Багато дитячих пісень оспівують позитивні й негативні риси характеру людини («Сорока-ворона», «Галя-господиня»), взаємодопомогу («Бім-бом»), охайність й дисциплінованість («Лисичка», «Біла квочка»), дружбу й злагоду («Не сварітеся», «Пішли діти в поле»), щедрість («Перепілка», «Кицька»), милосердя й доброту («Метеличок»), благання до природних сил (Сонечка, Дощика), допомога людям у їхньому житті, побажання щастя й добробуту в колядках та щедрівках (Смоляк, 1998).

Пісня споконвіку супроводжувала все життя людини, пропагувала сувору народну мораль, була народом і вихователем, і розрадою. Вона відстоювала добро і правду, засуджувала жорстокість і зло, захищала знедолену людину. Вона була і є складовою частиною народних обрядів. Саме тому народ завжди високо цінував і беріг своє велике духовне надбання, оточував повагою тих, хто складав пісні і хто талановито їх співав. Завдяки цьому в наш час виріс інтерес до народнопісенної творчості, її вивчення та популяризації.

Зміни в культурному житті свідчать, що народні пісні, пісенний фольклор, створений у глибині тисячоліть, є своєрідним багатством, яке стимулює духовну могутність суспільства. Завдяки заслугі багатьох дослідників народнопісенної творчості національні надбання українського фольклору запобігли знищенню.

Отже, самосвідомість і патріотизм формуються через мистецтво, яке навчає нас відчувати та усвідомлювати почуття, важливі для кожної людини. Твори пісенної творчості стають важливим засобом розвитку культури, в них втілена любов до рідного народу, героїзм і доброта, що виникають у свідомості студентів під час прослуховування пісень.

Головним завданням на заняттях з музичного мистецтва є виховання розуміння цінностей, які передає мистецтво. Теми, що висвітлюють побут рідного краю, сприяють формуванню національної свідомості, відкривають двері у світ творчості, дають можливість долучитися до збагачення музичної культури та сприяють розвитку духовності, підкреслюючи багатство традицій українського народу.

Знайомлення студентів з творами українського музичного мистецтва може відбуватися через різні жанри – пісню, танець, марш та інші. Завдяки таким заняттям здобувачі отримують не лише знання, а й емоційний досвід, який сприяє формуванню їхньої особистості – виразників патріотичних почуттів та довгострокового захисту культурних цінностей. Баланс між естетичним вихованням і патріотичним відчуттям – це запорука формування свідомого громадянина, який шанує своє коріння та прагне до розвитку своєї країни.

Висновки і перспективи подальших розвідок. Таким чином, пісня виступає важливим елементом патріотичного виховання здобувачів закладів вищої освіти, відіграючи хоча й допоміжну, проте незамінну роль у формуванні національної свідомості майбутніх захисників Вітчизни. Музичне мистецтво, зокрема пісня, дає змогу передати емоції, почуття і цінності, які є основою патріотичного виховання, формуючи у молоді глибоку прив'язаність до історії та культури рідної країни.

За умілого педагогічного використання пісня має безцінний потенціал для збагачення освітнього процесу патріотичного виховання. Вона може стати потужним засобом не лише для усвідомлення, але й для емоційного переживання патріотичних переконань. За допомогою пісні студенти можуть відчувати дух козацтва, його героїзм і самовідданість, що особливо актуально у контексті боротьби за незалежність і гідність України.

Для ефективноної реалізації таких засобів патріотичного виховання, як пісня, необхідно активізувати методичне забезпечення, включаючи створення методичних рекомендацій, аудіо- та відеоматеріалів, які можна використовувати

під час занять та позааудиторних заходів. Це дозволить не лише систематизувати матеріал, але й зробити його більш доступним та ефективним для студентів.

Проблема патріотичного виховання, безсумнівно, залишиться в центрі уваги дослідників. Значення патріотичного виховання для суспільства зростає, оскільки формування свідомості громадян, готових захищати свою країну, є надзвичайно важливим завданням сучасності.

Таким чином, інтеграція пісні у систему патріотичного виховання стане вагомим внеском у розвиток патріотичних почуттів здобувачів вищої освіти, підкреслюючи важливість музики як засобу формування характеру та духовності молодого покоління.

Перспективи подальших розвідок ми плануємо зосередити на використанні авторської пісні, створеної самими здобувачами, як одного із засобів патріотичного виховання. Такі пісні, написані студентами, можуть стати не лише інструментом для вираження їхнього патріотизму, але й чудовим способом заохотити молодь до активної участі в культурних та освітніх заходах, що сприяють формуванню національної ідентичності.

ЛІТЕРАТУРА

Довженко, О. (1960) Твори в 3-х томах. Т. 3. Київ : Держлітвидав.

Кабалевський, Д. (1982) Як розповідати дітям про музику. Київ : Музична Україна.

Колесса, Ф. (1938) Українська усна словесність. Львів : Накладом фонду «Учітеся, брати мої». URL: <http://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/UKR0001149>.

Лисенко, О. (1967) Сонце української музики. Київ : Музична Україна.

Масол, Л. М. (2006) Загальна мистецька освіта: теорія і практика : монографія. Київ : Промінь.

Олексюк, О. М. (2006) Музична педагогіка : навчальний посібник. Київ : КНУКіМ.

Падалка, Г. (1995) Музична педагогіка : курс лекцій з актуальних проблем викладання музичних дисциплін в системі педагогічної освіти. / В. Бутенко (ред.). Херсон : ХДПІ.

Ростовський, О. (2000) Методика викладання музики в основній школі. Тернопіль : Навчальна книга.

Слободанюк, П. (1995) Культура Хмельниччини. Хмельницький : Поділля.

Смоляк, О. (1998) Український дитячий фольклор : підручник-хрестоматія для викладачів та учнів. 1 вид. Тернопіль : Лілея.

Breazul G. (1941). Patrium Carmen Contribuții la studiul muzicii românești. Craiova : Scrisul Românesc.

REFERENCES

Dovzhenko, O. (1960) *Tvory v 3-kh tomakh* (T. 3) [*Works in 3 volumes* (Vol. 3)]. Kyiv: Derzhlitvydav.

Kabalevskyi, D. (1982) *Yak rozpovidaty ditiam pro muzyku* [*How to tell children about music*]. Kyiv: Muzychna Ukraina.

Kolessa, F. (1938) *Ukrainska usna slovesnist* [*Ukrainian oral literature*]. Lviv: Nakladom fondu "Uchitesia, braty moi". Retrieved from: <http://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/UKR0001149>.

Lysenko, O. (1967) *Sontse ukrainskoi muzyky* [*The sun of Ukrainian music*]. Kyiv: Muzychna Ukraina.

Masol, L. M. (2006) *Zahalna mystetska osvita: teoriia i praktyka: Monohrafiia* [*General art education: theory and practice: Monograf*]. Kyiv: Promin.

Oleksyuk, O. M. (2006) *Muzychna pedahohika: navchalnyi posibnyk* [*Music pedagogy: textbook*]. Kyiv: KNUKіM.

Padalka, H. (1995) *Muzychna pedahohika: kurs lektzii z aktualnykh problem vykladannia muzychnykh dystsyplin v systemi pedahohichnoi osvity* [*Music pedagogy: A course of lectures on topical issues of teaching music disciplines in the system of teacher education*]. (V. Butenko, Red.) Kherson: KhDPI.

Rostovskyi, O. (2000) *Metodyka vykladannia muzyky v osnovnii shkoli* [*Methods of teaching music in primary school*]. Ternopil: Navchalna knyha.

Slobodaniuk, P. (1995). *Kultura Khmelnychchyny*. Khmelnytskyi: Podillia.

Smoliak, O. (1998). *Ukrainskyi dytiachyi folklor: Pidruchnyk-khrestomatiia dlia vykladachiv ta uchniv* [*Ukrainian children's folklore: A textbook for teachers and students*] (1 vyd.). Ternopil: Lileia.

Breazul, G. (1941). *Patrium Carmen Contribuții la studiul muzicii românești*. Craiova: Scrisul Românesc.

Song as a tool of patriotic education recipients of institutions of higher education

Tetiana Volodymyrivna Potapchuk
 Doctor of Pedagogical Sciences,
 Professor, Professor at the Department
 of Theory and Methods Preschool
 and Special Education Vasyl Stefanyk
 Precarpathian National University
 ORCID: 0000-0003-1680-6976
 Researcher-ID: AAE-6408-2022

Olga Mykolaivna Chersak
 Honored Artist of Ukraine, Associate
 Professor at the Department of Methods
 of Music Education and Conducting
 Educational and Scientific Institute of Arts
 Vasyl Stefanyk Precarpathian National
 University
 ORCID: 0000-0002-5712-7841

Zhanna Yosypivna Zvarychuk
 Candidate of Art History, Associate
 Professor, Associate Professor
 at the Methods of Department of Music
 Education and Conducting Educational
 and Scientific Institute of Arts
 Vasyl Stefanyk Precarpathian National
 University
 ORCID: 0000-0003-2552-7549

The article states that the folk song is an effective tool in the formation of moral and spiritual values and patriotic qualities of the youth, as the positive attitude of the Ukrainian people to the best character traits and moral qualities of the individual is widely represented in the songs, all the negativity that is in a person is condemned. The songs reflected a sense of honor, awareness of human dignity, the need to respect other people, highly value human virtues, show optimism, courage, which should be paid attention to in the educational process.

The use of songs in educational programs, cultural events and outside classroom work will actively form patriotic feelings in student youth, contribute to the development of their personal qualities and social activity.

The educational component of musical and patriotic education, which has always aroused the interest of both classics of pedagogy and modern researchers, is considered. The authors emphasize that musical art is an important element in the formation of personality, capable of reflecting national values, culture and historical traditions. The study and implementation of musical works in the educational process contributes to the development of patriotic feelings and the strengthening of identity, which makes this topic particularly relevant in the conditions of modern society.

The role of the song as an important component of patriotic education of students of higher education institutions is analyzed, its importance in the formation of national consciousness of future defenders of the Motherland is emphasized. It is noted that, subject to skillful pedagogical use, the song opens up invaluable opportunities for improving and enriching the educational process. The authors indicate the need to intensify methodical support, including the development of methodical recommendations, as well as audio and video materials for the effective introduction of song content into educational practice. The importance of patriotic, spiritual and aesthetic education in modern society is growing, so the problem of patriotic education will remain in the center of attention of scientists. In the further work, it is planned to use the author's song as one of the effective means of patriotic education, which will contribute to the formation of an active civic position among student youth.

Keywords: folk song, folklore, musical art, patriotic education, moral and spiritual values, graduates of higher education institutions.